

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Cæsari
Aug. in Comicijs Avgvstæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1542

VD16 C 4714

De Traditionibvs Hvmanis In Ecclesia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35748

DE TRADITIONIBVS

quam nos magnopere cupiebamus conseruare. Ipsi uiderint quomodo rationē Deo reddituri sint, & dissipant Ecclesiam. Nostra conscientia hac in re nihil habent periculi, quia cum sciamus confessionem nostram ueram, piam & catholicam esse, nō debemus approbare seuiam istorum, qui hanc doctrinam persequuntur. Et Ecclesiam esse scimus apud hos, qui uerbum Dei recte docent, & recte administrant sacramenta, non apud illos, qui uerbum Dei non solum edictis delere conantur, sed etiam recta & uera docentes trucidant, erga quos, etiam si quid contra Canones faciunt, tamen ipsi Canones miciores sunt. Porro hic iterum uolumus testatum, nos libenter conseruatuos esse Ecclesiasticam & Canonicam politiam, si modo Episcopi desinant in nostras Ecclesias seuire. Hęc nostra uoluntas & coram Deo, & apud omnes gentes, ad omnem posteritatem excusabit nos, ne nobis imputari possit, q̄ Episcoporum autoritas labefactatur, ubi legerint atq; audierint homines, nos iniustam seuiam Episcoporum deprecantes, nihil æqui impetrare potuisse.

DE TRADITIONIBVS HV-
MANIS IN ECCLESIA.

In articulo

IN articulo XV. recipiunt primam partem, in qua dicimus obseruandos esse ritus Ecclesiasticos, qui sine peccato obseruari possunt, & ad tranquillitatem & bonum ordinem in Ecclesia profunt. Alteram partem omnino damnant, in qua dicimus traditiones humanas institutas ad placandum Deum, ad promerendam gratiam, & satisfaciendum pro peccatis, aduersari Euangelio. Quamquam in ipsa confessione de discrimine ciborum, satis multa diximus de traditionibus, tamē hic quaedam breuiter repetenda sunt. Etiā si arbitrabamur aduersarios, ex alijs causis defensuros esse traditiones humanas, tamen hoc non putauimus futurum, ut hunc articulum damnarent, Non mereri nos remissionem peccatorum, aut gratiam, obseruatione traditionum humanarum. Postquam igitur hic articulus damnatus est, facilem & planam causam habemus. Nunc aperte Iudaizant aduersarij, aperte obruunt Euangeliū doctrinis demoniorū. Tunc enim scriptura uocat traditiones, doctrinas demoniorū, quando docetur, q̄ sint cultus utiles ad promerendam remissionem peccatorū & gratiā. Tunc enim obscurant Euangelium, beneficiū Christi, & iusticiam fidei. Euangelium docet nos fide propter Christum gratis accipere remissionem peccatorū,

P ij & recon-

DE TRADITIONIBVS

⁊ reconciliari Deo. Aduersarij contra alium mediatorem constituunt, scilicet has traditiones. Propter has uolunt consequi remissionem peccatorum, per has uolunt placare iram Dei. At Christus aperte dicit. Frustra colunt me mandatis hominum. Supra copiose disputauimus homines iustificari fide, cum credunt se habere Deum placatum, non propter nostra opera, sed gratis propter Christum. Hanc certum est Euangelij doctrinam esse, quia Paulus clare dicit ad Ephes. 2. Gratis saluati estis per fidem, ⁊ hoc non ex uobis, Dei donū est, non ex hominibus. Nunc isti dicunt promereri homines remissionem peccatorum per has obseruationes humanas. Quid hoc est aliud quam præter Christum, alium iustificatorem, alium mediatorem constituere? Paulus inquit ad Galatas. Euacuati estis a Christo, qui lege iustificamini, id est, si sentitis uos mereri obseruatione legis, ut iusti coram Deo reputemini, nihil proderit uobis Christus, quia quorsum opus est Christo istis, qui sentiunt se iustos esse, sua obseruatione legis? Deus proposuit Christum, ⁊ propter hunc mediatorem, non propter nostras iusticias uelit nobis esse propicius. At isti sentiunt Deum esse placatum, propiciū propter traditiones ⁊ non propter Christum.

Christum. Adimunt igitur Christo honorem mediatoris. Nec interest inter nostras traditiones, & Mosaicas ceremonias, quod ad hanc rem attinet. Paulus ideo damnat Mosaicas ceremonias, sicut traditiones damnat, quia existimabantur esse opera quæ mererentur iusticiam coram Deo. Ita obscurabatur officium Christi & iusticia fidei. Quare remota lege, remotis traditionibus, contendit, quod non propter ista opera, sed propter Christum gratis promissa sit remissio peccatorum, modo ut fide accipiamus eam. Nam promissio non accipitur nisi fide. Cum igitur fide accipiamus remissionem peccatorum, cum fide habeamus propitium Deum, propter Christum, error & impietas est constituitur, quod per has observationes mereamur remissionem peccatorum. Siquis hic dicat non mereri nos remissionem peccatorum, sed iam iustificatos, per has traditiones mereri gratiam. Hic iterum reclamant Paulus, Christum peccati ministrum fore, si post iustificationem sciendum sit, quod deinde non propter Christum iusti reputemur, sed primum mereri debeamus per alias observationes, ut iusti reputemur. Item, hominis testamento nihil addi debet. Ergo nec Dei testamento, qui promittit quod propter Christum propitius nobis esse velit, addi

DE TRADITIONIBVS

debet, q̄ primum per has obseruationes debeamus
mereri, ut accepti & iusti reputemur,

Quanquam quid opus est longa disputacione. Nulla traditio a sanctis Patribus hoc consilio instituta est, ut mereatur remissionem peccatorum aut iusticiam, sed sunt instituta propter bonum ordinem in Ecclesia, & propter tranquillitatem, Et ut uelit aliquis instituerē certa opera ad promerendam remissionem peccatorum aut iusticiam, quomodo sciet illa opera Deo placere, cum non habeat testimonium uerbi Dei, quomodo de uoluntate Dei certos reddet homines, sine mandato & uerbo Dei? Nonne ubiq; in Prophetis prohibet instituerē peculiare cultus, sine suo mandato? Ezechielis. 20. scriptum est, In præceptis Patrū uestrorum nolite incedere, nec iudicia eorū custodiatis, nec in Idolis eorum polluamini. Ego Dominus Deus uester, In præceptis meis ambulate, & iudicia mea custodite & facite ea. Si licet hominibus instituerē cultus & per hos cultus merentur gratiam, iam omnium gentium cultus erant approbandi, cultus instituti a Ieroboam & alijs extra legem erant approbandi. Quid enim interest, si nobis licuit instituerē cultus utiles ad promerendam gratiam aut iusticiam

iusticiam, cur non licuit idem gentibus & Israeli-
 tis? Ideo gentium & Israelitarum cultus impro-
 bati sunt, quod sentiebant sese per illos mereri remis-
 sionem peccatorum & iusticiam, & iusticiam si-
 dei non norant. Postremo, unde reddimur certi, quod
 cultus ab hominibus instituti sine mandato Dei iu-
 stificent, siquidem de uoluntate Dei nihil affirma-
 ri potest sine uerbo Dei. Quid si hos cultus non
 approbat Deus? Quomodo igitur affirmant ad-
 uersarij quod iustificent, cum id sine uerbo ac testimo-
 nio Dei non possit affirmari. Et Paulus dicat, Om-
 ne quod non est ex fide, peccatum esse. Cum autem
 hi cultus nullum habeant testimonium uerbi Dei,
 dubitare conscientiam necesse est, utrum placeant
 Deo.

Et quid in re manifesta uerbis opus est? si
 hos humanos cultus defendunt aduersarij nostri,
 tanquam promerentes iustificationem, gratiam, re-
 missionem peccatorum, simpliciter constituent reg-
 num Antichristi. Nam regnum Antichristi, est no-
 uus cultus Dei, excogitatus humana autoritate,
 reijciens Christum, sicut regnum Mahometi ha-
 bet cultus, habet opera, per quae uult iustificari co-
 ram Deo, nec sentit homines coram Deo gratis iusti-
 ficari fide propter Christum. Ita & Papatus erit

DE TRADITIONIBVS

pars regni Antichristi, si sic defendit humanos cultus, q̄ iustificent. Detrahatur enim honos Christo, cum docent, q̄ non propter Christum gratis iustificemur per fidem, Sed per tales cultus, maxime q̄ cum docent, tales cultus, non solum utiles esse ad iustificationem, sed necessarios etiam, sicut supra in articulo octauo sentiunt, ubi damnāt nos, q̄ diximus, q̄ non sit necessarium, ad ueram unitatem Ecclesie, ubiq̄ similes esse ritus ab hominibus institutos. Daniel Capite undecimo, significat nouos cultus humanos, ipsam formam & πολιτεα regni Antichristi fore. Sic enim inquit, Deum Moasim in loco suo colet, & Deum quem non nouerunt Patres eius, colet auro & argento, & lapidibus preciosis, Hic describit nouos cultus, quia inquit talem Deum coli, qualem Patres ignorauerunt. Nam S. Patres, & si habuerunt & ipsi ritus & traditiones, tamen non sentiebant has res utiles aut necessarias esse ad iustificationem, non obscurabant gloriam & officium Christi, sed docerant nos iustificari fide propter Christum, non propter illos humanos cultus. Ceterum ritus humanos obseruabant propter utilitatem corporalem, ut sciret populus quo tempore conueniendum esset, ut ordine & grauius in templis exempli

causa

causa fierent omnia, deniq; ut uulgus etiam habe-
 re: quandam pedagogiam. Nam discrimina tem-
 porum & uarietas rituum ualet ad admonendum
 uulgus. Has causas habebant Patres rituum ser-
 uandorum, ut aperte testatur Epiphanius in dispu-
 tatione contra Encraticas, quod genus simile fuit
 Monachorum nostrorum. Fuerunt enim sodalicia
 que sibi certas traditiones imponebant, abstine-
 bant a uino etiam in ipsa Coena Domini, Nullis
 carnibus uesciebantur, ne piscium quidem, qua in-
 te fratres Domini longe superabant. A coniu-
 gio uero uel maxime abhorrebant, & si a consue-
 tudine mulierum non abhorrebant. Id enim obijcit
 eis Epiphanius, habebant enim muliercularum gre-
 ges idem uite genus sequentes, sicut hoc tempore
 fere ubiq; habent Monachi uicina mulierum Mo-
 nasteria. Et has obseruationes fingebant esse cul-
 tum Dei, & iusticiam propter quam Deo accepti
 essent, qua placarent iram Dei. Hanc opinionem
 improbat Epiphanius, & alios fines esse traditio-
 num ostendit, dicit probandas esse traditiones, fa-
 ctas διὰ τῆς ἐγκράτειας, ἢ διὰ τῆς πολιτείας,
 hoc est, aut ad coercedendam carnem, propter di-
 sciplinam rudium, aut propter politicum ordinem.
 Et nos propter has causas recte seruari posse tra-
 ditiones

DE TRADITIONIBVS

ditiones iudicamus. Vt populus sobrius intersit sa-
cris, sicut Iosaphat, & Rex Ninive ieiunia indix-
erunt. Item ut ordo & politia Ecclesie doceat im-
peritos, quid quo tempore gestum sit. Hinc sunt
feriae Natalis, Paschatis, Pentecostes, & similes.
Hoc est quod Epiphanius ait politia causa instituta
tas esse traditiones, uidelicet ordinis causa, & in
ordo ille admoneat homines de historia, & de be-
nificijs Christi, Etenim multo efficacius admonent
uulgus, notae rerum quasi pictae in moribus ac ritibus,
quam literae. Hos fines proderat ostendi populo,
& illustrari, Sed his finibus affingunt aduersarij
alium quadam Pharisaeica persuasione, quae uide-
licet tales obseruationes mereantur remissionem
peccatorum, quae sint cultus necessarij ad iustificatio-
nem, quae propter eos reputentur homines iusti cor-
ram Deo. Hoc plane est, Deum colere auro, ar-
gento, & rebus preciosis, sentire quod Deus fiat pla-
catus uarietate uestitus, ornamentorum, & simili-
bus rebus, quales sunt infinite in traditionibus he-
manis, aut quae eiusmodi res, sint cultus Dei, temper-
rum, ciborum, uasorum, uestitus discrimina,

Paulus ad Colossenses scribit, traditiones habere speciem sapientiae. Et habent profecto, Nam
ut agitur

ἔνταξις illa ualde decet in Ecclesia, eamq; ob cau-
 sam necessaria est, sed humana ratio, quia non in-
 telligit iusticiam fidei, naturaliter affingit, q; talia
 opera iustificent homines, q; reconcilient Deum
 &c. Sic sentiebat uulgus inter Israelitas, & hac
 opinione augebant tales ceremonias, sicut apud
 nos in monasterijs creuerunt. Sic iudicat humana
 ratio etiam de exercitijs corporis, de ieiunijs, quo-
 rum finis cum sit, cohercere carnem, ratio affingit
 finem, q; sint cultus, qui iustificent. Sicut Thomas
 scribit, ieiunium ualere ad deletionem & prohi-
 bitionem culpa. Hæc sunt uerba Thomæ. Ita sa-
 pientia ac iusticia species in talibus operibus deci-
 pit homines. Et accedunt exempla Sanctorū, quos
 dum student imitari homines, imitantur plerunq;
 externa exercitia, non imitantur fidem eorum.

Postquam sefellit homines hæc species sapien-
 tia ac iusticia, deinde sequuntur infinita incommo-
 da, obscuratur Euangeliū de iusticia fidei in Chri-
 stum, & succedit uana fiducia talium operum. De-
 inde obscurantur præcepta Dei, hæc opera arro-
 gant sibi titulū perfectæ & spiritualis uite, & lon-
 ge præferuntur operibus præceptorū Dei, ut operi-
 bus suæ cuiusq; uocationis, administrationi reipub-
 lice,

DE TRADITIONIBVS

lice, administrationi Oeconomiae, uitae coniugali, educationi liberorum. Haec praeter illis ceremoniis iudicantur esse prophana, ita ut cum quadam dubitatione conscientiae à multis exerceantur. Constat enim multos deserta administratione reipublicae, deserto coniugio, illas observationes amplexos esse tanquam meliores & sanctiores. Neque hoc satis est, ubi occupauit animos persuasio, quod tales observationes ad iustificationem necessarie sint, misere uexantur conscientiae, quia non possunt omnes observationes exacte praestare. Nam quotus quisque numerare omnes potuit? Extant in mensi libri, imo Bibliothecae totae, nullam syllabam de Christo, de fide in Christum, de bonis operibus suae cuiusque uocationis continent, sed tantum colligentes traditiones, & harum interpretationes, quibus interdum exacerbantur, interdum relaxantur. Quomodo torquetur uir optimus Gerson, dum quaerit gradus & latitudines praecceptorum, Nec tamen potest constituere ἐπιδημα in gradu certo, Interim grauius deplorat pericula piarum conscientiarum, quae parit haec acerba interpretatio traditionum.

Nos igitur contra illam speciem sapientiae & iusticiae

iusticie in humanis ritibus, quæ fallit homines, mus-
 niamus nos uerbo Dei, & primum sciamus eas ne-
 q; remissionem peccatorum, neq; iustificationem
 mereri coram Deo, neq; ad iustificationem necessa-
 rias esse. Testimonia quedam supra citauimus, Et
 plenus est Paulus, Ad Coloss. 2. clare dicit. Nemo
 nos iudicet in cibo, potu, aut stato festo, aut nouilu-
 nio, aut sabbatis, quæ sunt umbra futurorum, cor-
 pus autem Christi. Atq; hic simul & legem Moisi,
 & traditiones humanas complectitur, ne aduersa-
 rij eludant hæc testimonia, ut solent, q; Paulus tan-
 tum de lege Moisi loquatur. Ille uero hic clare te-
 statur se loqui de traditionibus humanis. Quan-
 quam quid dicant aduersarij non uident, si Euan-
 gelium negat ceremonias Moisi quæ erant diuini-
 tus institutæ iustificare, quanto minus iustificant
 traditiones humane.

Nec habent Episcopi potestatem instituendi
 cultus tanquam iustificantes, aut necessarios ad
 iustificationem. Imo Apostoli Actorum 15. dicunt
 Quid tentatis Deum, imponentes iugum &c. ubi
 uelut magnum peccatum accusat Petrus, hoc consi-
 lium onerande Ecclesie. Et ad Galatas 5. uetat
 Paulus iterum seruituti subijci. Volunt igitur Apo-
 stoli

DE TRADITIONIBVS

stoli in Ecclesia manere hanc libertatem, ne iudicentur ulli cultus legis aut traditionum necessarij esse, sicut in lege fuerunt necessariae ceremoniae ad tempus, ne obscuretur iusticia fidei, si iudicentur homines cultus illos mereri iustificationem, aut ad iustificationem necessarios esse. Multi uarij *Ἐπιφανεῖς* querunt in traditionibus ut conscientijs medeantur, neq; tamen certos gradus repererunt, per quos explicent conscientias ex his uinculis. Verum sicut Alexander soluit gordium nodum, quem cum explicare non posset, gladio semel dissecuit, ita Apostoli semel liberant conscientias a traditionibus, praesertim si tradantur ad promerendam iustificationem. Huic doctrinae cogunt non Apostoli aduersari docendo, & exemplis, Cogunt nos docere, qd traditiones non iustificent, qd non sint necessariae ad iustificationem, qd nemo debet condere aut recipere traditiones hac opinione, mereantur iustificationem. Tunc etiam si quis obseruat, obseruet sine superstitione tanquam politicos mores, sicut sine superstitione aliter uestitur milites, aliter Scholastici. Apostoli uolant traditiones, & excusantur a Christo. Erat enim exemplum ostendendum Phariseis, qd illi cultus essent inutiles. Et si quas traditiones parum commoda

omittunt

omittunt nostri, satis nunc excusati sunt, cum re-
quiruntur tanquam promereantur iustificationem.
Talis enim opinio in traditionibus est impia.

Cæterum traditiones ueteres factas in Eccle-
sia, utilitatis & tranquillitatis causa libenter ser-
uamus, easq; interpretamur πρὸς τὸ εὐφροτερον
exclusa opinione quæ sentit q; iustificent, Ac falso
nos accusant inimici nostri, q; bonas ordinationes,
q; disciplinam Ecclesie aboleamus. Vere enim præ-
dicare possumus publicam formam Ecclesiarum
apud nos honestiorem esse, quam apud aduersari-
os. Et si quis recte expendere uelit, Verius serua-
mus Canones, quam aduersarij. Apud aduersarios
Missas faciunt sacrificuli inuiti, & mercede con-
ducti, & plerunq; tantum mercedis causa, Canunt
Psalms, nõ ut discant, aut orent, Sed cultus causa,
quasi illud opus sit cultus aut certe mercedis cau-
sa. Apud nos utuntur Cæna Domini multi singulis
dominicus, sed prius instituti, explorati, & absolu-
ti, Pueri canunt Psalmos ut discant, canit & popu-
lus, ut uel discat, uel oret. Apud aduersarios nulla
prorsus est κατηχησις puerorũ, de qua quidẽ præ-
cipiunt Canones. Apud nos coguntur pastores &
ministri Ecclesiarum publice instituere & audire
puericia

DE TRADITIONIBVS

puericiã. Et hæc ceremonia optimos fructus parit. Apud aduersorios in multis regionibus toto anno nullæ habentur contiones, præterquam in quadragesima. Atqui præcipuus cultus Dei est, docere Euangelium. Et cum concionantur aduersarij dicunt de traditionibus humanis, de cultu sanctorum, & similibus nugis, quas iure fastidit populus. Itaq; deseruntur statim inico postquam recitatus est Euangelij textus. Pauci quidam meliores nunc de bonis operibus dicere incipiunt, De iusticia fidei, de fide in Christum, de consolatione conscientiarum nihil dicunt, Imo hanc saluberrimam Euangelij partem lacerant conuicijs. Econtra in nostris Ecclesijs omnes conciones in his locis consumuntur, de pœnitencia, de timore Dei, de fide in Christum, de iusticia fidei, de consolatione conscientiarum per fidem, de exercitijs fidei, de oratione quæ utilis esse debeat, & q; certo statuendum sit, q; sit efficacax, q; exaudiatur, de cruce, de dignitate magistratum & omnium ciuiliu ordinationum, de discrimine regni Christi, seu regni spiritualis & politicarum rerum, de coniugio, de educatione & institutione puerorum, de castitate, de omnibus officijs caritatis. Ex hoc statu Ecclesiarum iudicari potest, nos disciplinam Ecclesiasticam, & pias ceremonias,

monias, & bonos mores Ecclesiasticos diligenter
conseruare.

Ac de mortificatione carnis, & disciplina
corporis ita docemus, sicut narrat Confessio, q̄
uera & non simulata mortificatio fiat per cru-
cem & afflictiones, quibus Deus exercet nos. In
his obediendum est uoluntati Dei, sicut ait Pau-
lus, exhibete corpora uestra hostiam &c. Et hæc
sunt spiritualia exercitia timoris & fidei. Verum
præter hanc mortificationem quæ fit per crucem,
est & uoluntarium quoddam exercitij genus ne-
cessarium, de quo Christus ait, Cauete ne corda
uestra grauentur crapula. Et Paulus, Castigo cor-
pus meum, & in seruitutem redigo &c. Et hæc
exercitia suscipienda sunt, non q̄ sint cultus iustifi-
cantes, sed ut coherceant carnem, ne saturitas ob-
ruat nos, & reddat securos & ociosos, qua ex re
fit, ut affectibus carnis indulgeant & obtemperent
homines. Hæc diligentia debet esse perpetua, quia
habet perpetuum mandatum Dei. Et illa præscrip-
ta forma certorum ciborum, ac temporum nihil fa-
cit ad cohercendam carnem. Est enim delicatior
& sumptuosior quam reliqua conuiuia. Et ne ad-
uersarij quidem obseruant formam in Canonibus
traditam.

Q

Multas

DE TRADITIONIBVS

Multas & difficiles disputaciones habet hic locus de traditionibus, ac nos re ipsa experti sumus, traditiones vere esse laqueos cōscientiarum. Cum exiguntur tanquam necessariae, miris modis cruciant conscientias prātermittentes aliquam obseruationem. Rursus abrogatio sua habet incommoda, suas quæstiones. Sed nos facilem & planam causam habemus, quia aduersarij damnant nos, q̄ docemus traditiones humanas non mereri remissionem peccatorum. Item requirunt uniuersales traditiones quas sic uocant, tanquam necessarias ad iustificationem. Hic habemus Patronum constantem Paulum, qui ubiq; contendit has obseruationes neq; iustificare, neq; necessarias esse sine pra iusticiam fidei. Et tamen usum libertatis in his rebus, ita moderandum esse docemus, ne imperiti offendātur, & propter abusum libertatis fiant iniquiores ueræ doctrinæ Euangelij, neue sine probabili causa mutetur aliquid in usitatis ritibus, sed propter alendam concordiam seruentur ueteres mores, qui sine peccato, aut sine magno incommodo seruari possunt. Et in hoc ipso conuentu satis ostendimus nos propter caritatem ἀδελφότητι nos uolunt grauatim obseruatueros esse cū alijs, etiam si quibus incomodi haberent, sed publicam concordiam, quæ quidem

quidem sine offensione cōscientiarum fieri posset, iudicauimus omnibus alijs commodis anteferendam esse. Sed de hac tota re paulo post etiam dicemus, cum de uotis, & de potestate Ecclesiastica disputabimus.

Articulus XVI. recipiunt aduersarij sine ulla exceptione, in quo confessi sumus, q̄ liceat Christiano gerere magistratus, exercere iudicia, ex Imperatorijs legibus, seu alijs presentibus legibus, supplicia iure constituere, iure bella gerere, militare, iure contrahere, tenere proprium, iusurandum postulantibus magistratibus dare, contrahere matrimonium, deniq; q̄ legitime ordinationes ciuiles, sint bonæ creaturæ Dei, & ordinationes diuinæ, quibus tuto Christianus uti potest. Hic totus locus de discrimine regni Christi, & regni ciuilis, literis nostrorum utiliter illustratus est, & regnum Christi sit spirituale, hoc est, in corde noticiam Dei, timorem Dei, & fidem, iusticiam æternam & uitam æternam inchoans. Interim foris sinat nos uti politicis ordinationibus legitimis, quarumcunq; gentium inter quas uiuimus, sicut sinit nos uti medicina, aut Architectonica, aut cibo, potu, aere. Nec fert Euangeliū nouas leges de statu ciuili, sed præcipit, ut presentibus legibus obtemperemus.

Q ij mus

DE TRADITIONIBVS

mus, siue ab ethnicis, siue ab alijs condite sint, & hac obedientia caritatem iubet exercere. Insanabat enim Carolo stadium, qui nobis imponebat leges iudiciales Moisi. De his rebus ideo copiosius scripserunt nostri, quia Monachi multas perniciosas opiniones sparserunt in Ecclesiam. Vocauerunt politiam Euangelicam, communionem rerum, dixerunt esse consilia, non tenere proprium, non ulcisci. Hæ opiniones ualde obscurant Euangelium & regnum spirituale, & sunt periculose rebus publicis. Nam Euangelium non dissipat politiam aut Oeconomiam, sed multo magis approbat, & non solum propter pœnam, sed etiam propter conscientiam iubet illis parere tanquam diuine ordinationi.

Iulianus Apostata, Celsus & pleriq; alij, obiecerunt Christianis, q̄ Euangelium dissiparet res publicas, quia prohiberet uindictam, & alia quædam traderet parum apta ciuili societati. Et hæc questiones mire exercuerunt Origenem, Nazarenum & alios, Cum quidem facillime explicari possint, si sciamus Euangelium non ferre leges de statu Ciuili, sed esse remissionem peccatorum, & inchoationem uitæ æternæ in cordibus credentium; Cæterum non solum externas politias appro-

hanc, sed nos etiam subijcere illis, sicut necessario subditi sumus legibus temporum, uicibus hyemis & aestatis tanquam diuinis ordinationibus. Euangelium prohibet uindictam priuatam, Idq; hoc consilio Christus toties inculcat, ne Apostoli putarent se Imperia debere istis eripere, qui alioqui tenebant, sicut Iudæi de regno Messie somniabant, Sed ut scirent se de regno spiritali docere oportere, non mutare ciuilem statum. Ita q; priuata uindicta, non consilio, sed præcepto prohibetur Matth. quinto, & Roma. 12. Publica quæ fit ex officio magistratus, non dissuadetur, sed præcipitur, & est opus Dei, iuxta Paulum Roma. 13. Iam publicæ uindictæ species sunt, iudicia, supplicia, bella, militia. De his rebus quam male iudicauerint multi scriptores, constat, quia in hoc errore fuerunt, Euangelium externam quandam nouam & monasticam politiam esse, nec uiderunt Euangelium cordibus afferre iusticiam æternam, foris autem probare statum ciuilem.

Vanissimum & hoc est, q; sit perfectio Christiana, non tenere proprium. Nam perfectio Christiana est sita, non in contemptu ciuiliu ordinationum, sed in motibus cordis, in magno timore

Q ij Dei

DE TRADITIONIBVS

Dei, in magna fide, sicut Abraham, David, Daniel, etiam in magnis opibus atq; imperijs non minus perfecti crant, quam ulli eremite. Sed Monachi illam externam hypocrisim offuderunt oculis hominum, ne uideri posset in quibus rebus sit uera perfectio. Quibus laudibus uexerunt cōmunionem rerum, quasi Euangelicam? At hæc laudes plurimum habent periculi, presertim cum longe differant a scripturis. Scriptura enim non præcipit, ut res sint communes, sed lex decalogi, cum inquit. Non fur um facies, dominia distinguit, & suum quemq; tenere iubet. Planc furebat Vuiglesus, qui negabat licere sacerdotibus tenere propriū. Sunt infinite disputationes de contractibus, de quibus nunquam satisfieri bonis conscientijs potest, nisi sciant hanc regulam, q̄ Christiano liceat uti ciuilibus ordinationibus ac legibus. Hæc regula tuetur conscientias, cum docet eatenus licitos esse contractus coram Deo, quatenus eos magistratus seu leges approbant.

Hic totus locus rerum politicarum a nostris ita patefactus est, ut plurimi boni uiri, qui uersantur in republica, & in negotijs predicauerint se magnopere adiutos esse, qui antea Monachorum opinionibus

opinionibus uexati dubitabant, utrum illa ciuilia officia & negocia Euangelium permetteret. Hac ideo recitauimus, ut etiam exteri intelligant, hoc doctrine genere, quod nos sequimur, nō labefactari, sed multo magis muniri auctoritatem magistratum, & dignitatem omnium ordinationum ciuiliū, quarum rerum magnitudo fatuis illis opinionibus monasticis, mirifice antea fuit obscurata, quæ longe præferebant politię & Oeconomię, ridiculam & uanissimam hypocrisin paupertatis & humilitatis, Cum quidem politia & Oeconomia habeant mandata Dei. Illa Platonica communio non habeat mandatum Dei.

Articulum XVII. recipiunt aduersarij sine exceptione, in quo confitemur Christum in consumatione mundi appariturum esse, ac mortuos omnes resuscitaturum, & p̄s eternam uitam & eterna gaudia daturum, Impios uero condemnaturum esse, ut cum diabolo sine fine crucientur.

Articulum XVIII. recipiunt aduersarij de libero arbitrio. Etsi quædam addunt testimonia parum apta ad eam causam. Addunt & declamationem q̄ non sit nimium tribuendum libero arbitrio, cum Pelagianis, neq; omnem ei libertatem

Q. iij adimendam

DE TRADITIONIBVS

adimendam esse cum Manicheis. Præclare sane,
 sed quid interest inter Pelagianos & aduersarios
 nostros? cum utriq; sentiant homines sine spiritu
 sancto posse Deum diligere, & præcepta Dei fa-
 cere, quo ad substantiam actuum, mereri gratiam
 ac iustificationem operibus, quæ ratio per se effi-
 cit sine spiritu sancto. Quam multa absurda se-
 quuntur ex his Pelagianis opinionibus, quæ in
 scholis magna autoritate docentur. Has Augusti-
 nus sequens Paulum, magna contencione refutat.
 Cuius sententiam supra in articulo de iustificatio-
 ne recitauimus. Neq; uero adimimus humane uo-
 luntati libertatem. Habet humana uoluntas libera-
 tatem in operibus & rebus diligendis, quas ratio
 per se comprehendit. Potest aliquo modo efficere
 iusticiam civilem, seu iusticiam operum, potest lo-
 qui de Deo, exhibere Deo certum cultum externo
 opere, obedire magistratibus, parentibus in opere
 externo eligendo, potest continere manus a cede,
 ab adulterio, furto. Cum reliqua sit in natura
 hominis ratio & iudicium de rebus sensui subie-
 ctis, reliquus est etiam delectus earum rerum, &
 libertas & facultas efficiende iusticie civilis. lib
 enim uocat scriptura iusticiam carnis, quam na- cie
 tura carnalis, hoc est, ratio per se efficit sine spiri- ar
 tu sancto D
at

in sancto. Quanquam tanta est uis concupiscen-
 tie, ut malis affectibus sepius obtemperent homi-
 nes, quam recto iudicio. Et diabolus qui est efficax
 in Impijs, ut ait Paulus, non desinit incitare hanc
 imbecillem naturam ad uaria delicta. Hæ cause
 sunt, quare & ciuili iusticia rara sit inter homi-
 nes, sicut uidemus, ne ipsos quidem Philosophos
 eam consecutos esse, qui uidentur eam expectauis-
 se. Illud autem falsum est, non peccare hominem
 qui facit opera præceptorum extra gratiam. Et
 addunt amplius, talibus operibus necessario deberi
 remissionem peccatorum ac iustificationem. Nam
 humana corda sine spiritu sancto, sunt sine timo-
 re Dei, sine fiducia erga Deum, non credunt se ex-
 audiri, sibi ignosci, se iuari & seruari a Deo.
 Igitur sunt impia. Porro arbor mala non potest
 ferre bonos fructus. Et sine fide impossibile est Deo
 placere.

Igitur etiam si concedimus libero arbitrio
 libertatem & facultatem externa opera legis effi-
 ciendi, tamen illa spiritalia non tribuimus libero
 arbitrio, scilicet uere timere Deum, uere credere
 Deo, uere statuere ac sentire q̄ Deus nos respiciat,
 exaudiat, ignoscat nobis &c. Hæc sunt uera
 Q. v. opera

DE TRADITIONIBVS

opera primæ tabulæ, quæ non potest humanum cor efficere, sine spiritu sancto, sicut ait Paulus. Animalis homo, hoc est, homo tantum naturalibus uiribus utens, non percipit ea quæ Dei sunt. Et hoc iudicari potest, si considerent homines, quomodo corda de uoluntate Dei sentiant, Vtrum uere statuunt se respici & exaudiri a Deo. Hanc fidem difficile est & sanctis retinere, tantum abest ut sit in impijs. Concipitur autem, ut supra diximus, cum corda perterrefacta Euangelium audiunt, & consolationem concipiunt.

Prodest igitur ista distributio, in qua tribuitur libero arbitrio iusticia ciuili, & iusticia spiritualis gubernationi spiritus sancti in renatis. Ita enim retinetur pædagogia, quia omnes homines pariter debent scire, & quæ Deus illam ciuilem iusticiam requirat, & quæ aliquo modo præstare eam possimus. Et tamen ostenditur discrimen inter iusticiam humanam & spiritualem, inter Philosophicam, & doctrinam spiritus sancti, & intelligi potest ad quid opus sit spiritu sancto. Neque hæc distributio a nobis inuenta est, sed scriptura clarissime tradit eam. Tractat eam & Augustinus, & est recentius egregie tractata a Guielmo Parisiensi, sed

sceleris

seceste obruta est ab istis, qui somniauerunt homi-
nes legi Dei obedire posse sine spiritu sancto, dari
autem spiritum sanctum, ut accedat respectus me-
ritorij.

Articulum XIX. recipiunt aduersarij, in
quo confitemur, q̄ & si unus ac solus Deus condi-
derit uniuersam naturam, & conseruet omnia
quæ existunt, tamen causa peccati sit uoluntas in
diabolo & hominibus auertens se a Deo, iuxta di-
ctum Christi, de diabolo, Cum loquitur mendaci-
um, ex proprijs loquitur.

In Articulo XX. diserte ponunt hæc uerba,
q̄ reijciant & improbent hoc quod dicimus, q̄ non
mereantur homines remissionem peccatorum bo-
nis operibus. Hunc articulum clare prædicant se
reijcere & improbare. Quid in re tam manifesta
dicendum est? Hic aperte ostendunt architecti con-
futationis, quo spiritu agantur. Quid est enim
certius in Ecclesia, quam q̄ remissio peccatorum
contingat gratis propter Christum, q̄ Christus sit
propiciatio pro peccatis, non nostra opera, sicut
Petrus inquit. Huic omnes Prophetæ perhibent
testimonium, in nomine ipsius accipere remissio-
nem peccatorum omnes qui credunt in eum. Huic
Ecclesiæ

DE TRADITIONIBVS

Ecclesie Prophetarum assenciamur potius quam
istis perditis Scriptoribus Confutacionis, qui tam
impudenter blasphemant Christum. Nam etiam
si qui fuerunt scriptores, qui senserunt post remis-
sionem peccatorum homines iustos esse coram
Deo, non fide, sed ipsis operibus, tamen hoc non
senserunt, q̄ ipsa remissio peccatorum contingat
propter opera nostra, non gratis propter Chri-
stum. Non ferenda est igitur blasphemia, tribuere
honorem Christi, nostris operibus. Nihil pudet
iam istos theologos, si talem sententiam in Eccle-
sia audent ferre, neq̄ dubitamus quin optimus
Imperator, ac pleriq̄ Principum, hunc locum nul-
lo modo fuerint in Confutacione relicturi, si es-
sent admoniti. Infinita hoc loco testimonia ex
Scriptura, ex Patribus, citare possemus. Verum
supra satis multa de hac re diximus. Et nihil opus
est pluribus testimonijs, illi, qui scit quare Chri-
stus nobis donatus sit, qui scit Christum esse propi-
ciationem pro peccatis nostris. Esaias inquit. Pon-
sunt Dominus in eo iniquitates omnium nostrum.
Aduersarij contra docent, Deum ponere iniquita-
tes nostras, non in Christo, sed in nostris opera-
bus. Neq̄ hic dicere libet qualia opera doceant.
Videmus horribile decretum contra nos composi-
tum

tum esse, quod magis terreret nos, si de ambiguis,
aut leuibus rebus contenderemus. Nunc cum con=
scientiæ nostræ intelligant damnari ab aduersa=
rijs manifestam ueritatem, cuius propugnatio Ec=
clesiæ necessaria est, & amplificat gloriam Chri=
sti, facile terrores mundi contemnimus, & ingen=
ti animo, si quid erit paciendum, propter gloriam
Christi, propter utilitatem Ecclesiæ, feremus.
Quis non gaudeat mori in confessione horum ar=
ticulorum, & remissionem peccatorum fide conse=
quamur gratis propter Christum, & operibus no=
stris non mereamur remissionem peccatorum? Nul=
lam habebunt satis firmam consolationem consci=
entiæ piorum aduersus terrores peccati & mor=
tis, & aduersus diabolum sollicitantem ad despera=
tionem, si non sciant se debere statuere, & gratis
propter Christum habeant remissionem peccato=
rum. Hæc fides sustentat, & uiuificat corda in illo
lo asperrimo certamine desperationis. Digna igitur
causa est, propter quam nullum recusemus pe=
riculum. Tu ne cede malis, sed contra audentior
ito, quisquis assentiris confessioni nostræ, cum ad=
uersarij, terroribus, cruciatibus, supplicijs, conan=
tur excutere tibi tantam consolationem, quæ uniu=
erse Ecclesiæ in hoc nostro articulo proposita
est.

DE TRADITIONIBVS

est. Non deerunt quarenti testimonia Scripturae,
 quae confirmabunt animum. Nam Paulus tota uo-
 ce (ut dicitur) clamat Roma. 3. & 4. gratis re-
 mitti peccata propter Christum. Ideo inquit ex fi-
 de iustificamur, & gratis, ut firma sit promissio,
 Id est, Si ex nostris operibus penderet promissio,
 nõ esset firma. Si propter nostra opera daretur re-
 missio peccatorum, quando sciremus eam nos con-
 secutos esse, quando reperiret opus conscientia
 territa, quod statueret ad placandam iram Dei suf-
 ficere? Sed supra de tota re diximus, inde lector
 sumat testimonia. Nam hanc, non disputationem,
 sed querelam indignitas rei nobis expressit, q̄ hoc
 loco diserte posuerunt, se improbare hunc nostrum
 articulum, q̄ remissionem peccatorum consequamur,
 non propter opera nostra, sed fide & gratis
 propter Christum. Aduersarij etiam addunt testi-
 monia suae condemnationi, Et opere precium est
 unum atq; alterum recitare. Allegant ex Petro, Stili-
 dete firmam facere uocationem uestram &c. Iam
 uides lector, aduersarios nostros non perdidisse
 operam in discenda Dialectica, sed habere artifi-
 cium ratiocinandi ex scripturis prorsus quidquid
 libet, Facite firmam uocationem uestram, per bona
 opera. Igitur opera merentur remissionem pecca-
 torum

torum. Sane concinna erit argumentatio, Si quis sic ratiocinetur de reo capitalis poena, cui poena remissa est. Magistratus precipit, ut in posterum abstineas ab alieno. Igitur per hoc meritis es condonationem poene, quod nunc ab alieno abstines, Sic argumentari est ex non causa, causam facere. Nam Petrus loquitur de operibus sequentibus remissionem peccatorum, et docet quare sint facienda, scilicet, ut sit firma uocatio, hoc est, ne uocatione sua excidant, si iterum peccent. Facite bona opera, ut perseueretis in uocatione, ne amittatis dona uocationis, quae prius contigerunt, non propter sequentia opera, sed iam retinentur fide, et fides non manet in his qui amittunt spiritum sanctum, qui adiungunt poenitentiam, sicut supra diximus, fidentem existere in poenitentia. Addunt alia testimonia non melius coherentia. Postremo dicunt hanc opinionem ante mille annos Augustini tempore damnatam esse. Id quoque falsissimum est. Semper enim Ecclesia Christi sensit remissionem peccatorum gratis contingere. Imo Pelagiani damnati sunt, qui gratiam propter opera nostra dari contendebant. Ceterum supra satis ostendimus, quod sentiamus bona opera necessario sequi debere fidem. Non enim abolimus legem, inquit Paulus, sed stabilimus, quia

cum

DE INVOCATIONE

cum fide accipimus spiritum sanctum, necessario sequitur legis impletio, quæ subinde crescit, dilectio patientia, castitas & alij fructus spiritus.

DE INVOCATIONE SANCTORVM.

Articulum XXI. simpliciter damnant, & inuocationem sanctorum non requirunt. Nec ullo in loco prolixius rhetoricantur. Neque tam men aliud quicquam efficiunt, quam sanctos honorandos esse, item sanctos qui uiuunt orare pro alijs, quasi uero propterea necessaria sit inuocatio mortuorum sanctorum. Allegant Cyprianum, & uiuum Cornelium rogauerit, ut discedens pro fratribus oraret. Hoc exemplo probant mortuorum inuocationem. Citant & Hieronymum contra Vigilantium, In hac arena, inquit, ante mille & centum annos uicit Hieronymus Vigilantium, Sic triumphant aduersarij, quasi iam sit debellatum. Nec uident isti asini apud Hieronymum contra Vigilantium, nullam extare syllabam de inuocatione. Loquitur de honoribus sanctorum non de inuocatione. Neque reliqui ueteres Scriptores ante Gregorium, fecerunt mentionem inuocationis.

Certe